

UNA DE LES MILLORS APORTACIONS AL CENTENARI DEL NAIXEMENT DE FEDERICO GARCÍA LORCA

Per RICARD SALVAT

José Sámano escriví sobre la interpretació de la gran mestra del flamenc nascuda a Linares: "La versió de Carmen Linares transmet la sensació que foren escrites per a ella i que Lorca surt per tot el seu *cante*".

Sí, sentint-la cantar vàrem tenir la impressió que era la més digna continuadora de l'art de la gran Encarnación López, *La Argentina*, com si haguéssim passat, millor dit, saltat, de la brillantor i última categoria dels anys trenta, a aquests noranta tan controvertits, però tan plens d'esperances. Era com si aquests seixanta anys que separen aquests dos moments no haguessin existit mai.

Feia temps que un espectacle de l'Estat espanyol no ens emocionava i ens produïa tant de respecte professional. Era un dels homenatges que Federico mereixia.

Va ser una nit màgica, absolutament sorprenent per la categoria de la selecció dels textos, per la presència de Lola Herrera, madura, intel·ligent i dominant sempre amb elegància l'espai escènic, una veu intensa que estimava i entenia Federico, i que també estimava i entenia les veus dels amics de Federico: Alberti, Aleixandre, Dámaso Alonso, Luis Buñuel, Luis Cernuda, Francisco de Cossío, Dalí, Guillén, Antonio Machado, José Moreno Villa, Neruda, Salinas.

Hem vist a Lola dos treballs molt "adults", fets molt com de sàvia tonada de les coses de l'art i de la vida. Aquell film terrible i impressionant *Función de noche*, de vegades insostenible, l'any 1981, i dos anys abans *Cinco horas con Mario*, de Delibes. Les dues propostes foren dirigides curiosament per Josefina Molina. Aquesta adultesa fou sempre present en Lola Herrera en l'espectacle de José Sámano ...*Un rato, un minuto, un siglo... con Federico García Lorca*.

Els músics tocaven amb saviesa flamenca i amb un sentit de la modernitat admirable les cançons recollides per Federico. Del "Romance pas-cual de los peregrinos" a "Zorongo gitano" passant per "Anda Jaleo", "En el Café de Chinitas" o "Los cuatro muleros".

Volem anomenar a tots els intèrprets: Julio Andrés Blasco, Francisco Cortés, Miguel Ángel Cortés, José Antonio Galicia, Pedro Ontiveros i Rafael Villanueva.

En sortir del Tívoli, després de veure un públic tot ell dret, cridant braves, vàrem pensar en tot el que està succeint amb Federico i Brecht.

Contràriament amb el que ha passat i passa amb l'autor alemany, enfront de qui tanta gent és crítica, i parlen de "cent anys o zero", ningú s'ha atrevit a dir que Lorca està superat. Aquesta haurà estat la seva manera de "no morir". Ell volia només dormir una estona:

Quiero dormir un rato.

Un rato, un minuto, un siglo,

pero que todos sepan que no he muerto.

Potser gràcies a l'art de la cantaora de Linares, els seixanta anys de què parlàvem, només els haurem dormit una estona, i ara respirem l'atmosfera del que fou el segon segle d'or de la cultura de l'Estat espanyol.